

Andreas Stenkar Karlgren:

ANGÅENDE BISKOPSBREV OM 17 KAP 17 § KYRKOORDNINGEN

Inledning

I ett brev till samtliga präster i Göteborgs stift erinrar Per Eckerdal ämbetsbärarna om vad som gäller om någon präst skall leda kyrkliga handlingar i andra samfund än Svenska kyrkan. Från kyrkoordningen 17 kap 17 § citeras följande.

En präst i Svenska kyrkan får leda gudstjänster och kyrkliga handlingar enligt den ordning som gäller i någon annan evangelisk-luthersk kyrka inom Lutherska världsförbundet eller i en kyrka eller ett samfund som Svenska kyrkan genom beslut av Kyrkomötet ingått en överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan med. Gudstjänsten eller den kyrkliga handlingen får inte vara av sådan karaktär att den står i strid med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. (SvKB 2006:6)

Det noteras vidare att den som bryter mot denna regel kan komma att förklaras obehörig att utöva ämbetet i Svenska kyrkan. Syftet med brevet fångas bäst i den avslutande passagen där man konstaterar att ett sådant sammanhang är Missionsprovinsen. Denna slutsats följer inte av en lexikalisk läsning och regeln 17 kap 17 § stipulerar endast att något är tillåtet, och inte att tjänstgöring i andra sammanhang är otillåtna. Vad som krävs är alltså en s.k. *á contrario* läsning av stadgandet. Med sådana slutsatser krävs det inom rättsvetenskapen en försiktig läsning där man tar noggrann hänsyn till andra omständigheter såsom bl.a. syftet som den aktuella rättsregeln hade och konkurrerande rättsregler av betydelse för såväl rättsområdet som det aktuella fallet. *Är det i 17 kap 17 § fråga om en uttömmande uppräkningslista av de sammanhang där kyrkliga handlingar får utföras av präst i Svenska kyrkan utanför Svenska kyrkans jurisdiktion? Vidare finns det anledning att belysa frågan om en sådan rättsstillämpning skulle strida mot Europakonventionen om mänskliga rättigheter?*

Vissa förhandsuppfattningar kan peka på att domkapitlets renodlade läsning är felaktig. Det kan t.ex. antas att det för många präster inom Svenska kyrkan verkar vara en avvikande praxis sett till hur denna ordning varit gestaltad tidigare. En noggrann läsning av kyrkoordningens kyrkogemenskapslära får därför anses påkallad med utgångspunkt från frågeställningen om Göteborgs domkapitels motsatsvisa läsning av 17 kap 17 § kyrkoordningen är korrekt.

Tillkomsthistoria

Stadgandet i 17 kap 17 § kyrkoordningen saknar motsvarighet i den gamla offentlighetskyrkorätten. Någon motsvarighet i gamla kyrkolagen saknas helt. Bakgrunden till regeln är kyrkoordningsskrivelsen Csskr 1993:3 s. 2-181 som gäller relationen mellan Svenska kyrkan och Lutherska världsförbundet. Syftet med skrivelsen var att ge den i Lutherska världsförbundet införda kyrkogemenskapen en synlig särställning i förhållande till andra kyrkor och samfund. Mot bakgrund av detta skriver man följande. ”Det är därför naturligt att i bestämmelserna om att en präst får leda gudstjänster och kyrkliga handlingar i någon annan kyrka ... kyrkorna inom Lutherska världsförbundet ges en särställning.”

Syftet med stadgandet var alltså inte att på ett exklusivt sätt reglera vilka sammanhang som präster hade rätt att leda gudstjänster utan att exemplifiera vilka sammanhang som alltid var acceptabla. Redan mot bakgrund av detta kan det konstateras att domkapitlets motsatsvisa läsning av stadgandet är felaktig. Rättsregeln reglerar inte vilka sammanhang som präster inte får tjänstgöra i. Det reglerar vilka sammanhang man *á priori* och utan andra överväganden får lov att tjänstgöra i.

Lagkommentarer

I lagkommentaren Kyrkoordningen i svenska kyrkan med kommentarer och angränsande lagstiftning (Edqvist, Friedner, Lundqvist Norling och Tibbling, Verbum, 2005) konstateras att begreppet leda gudstjänst innebär att regeln reglerar förhållanden då präst i Svenska kyrkan leder gudstjänst i annan kyrka. Det vill säga att gå in och ta ansvaret för en eller ett par gudstjänster i ett annat samfund. Samtidigt konstaterar man att stadgandet inte gäller s.k. ekumeniska gudstjänster för vilka någon särskild ordning inte finns för präster i Svenska kyrkan. I lagtexten och lagkommentaren finns flera begrepp, s.k. rekvisit, som behöver kvalificeras för att regeln ska kunna bli begriplig. Det finns därför anledning att beröra vissa av dessa på ett särskilt sätt för att kunna bedöma omfattningen av stadgandet.

Kyrkor och samfund

Kyrkoordningen innehåller ingen definition av kyrkor och samfund. Det finns följaktligen ett behov av att vända sig till andra rättskällor för att analogivis kunna konstatera vilken definition som avses i den aktuella rättsregeln.

Någon legaldefinition av *kyrkobegreppet* finns inte, däremot innehåller den augsburgska bekännelsen ett vida spritt uttalande om detsamma. Melanchthon skriver följande i artikel VII Om kyrkan.

Vidare lära de, att en helig kyrka skall äga bestånd till evärdelig tid. Men kyrkan är de heligas samfund, i vilket evangelium rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas. Och för kyrkans sanna enhet är det nog att vara ense i fråga om evangeliu lära och förvaltningen av sakramenten. Och det är icke nödvändigt, att nedärvda människobud eller religiösa bruk eller yttre, av människor föreskrivna former för gudsdyrkan överallt äro lika.

I denna mening finns bara en världsvid kyrka som Svenska kyrkan ingår i. Detta oavsett vilken kyrkolag eller kyrkoordning som reglerar de kyrkliga bruken.

Ordet samfund har en legaldefinition genom lag (1998:1593) om trossamfund.

I 2 § skriver man följande.

2 § Med trossamfund avses i denna lag en gemenskap för religiös verksamhet, i vilken det ingår att anordna gudstjänst.

I 5 § stadgas följande.

Med registrerat trossamfund avses

1. Svenska kyrkan, och
2. trossamfund som har registrerats enligt denna lag.

Från detta kan man sluta sig till att ett trossamfund i lagens mening har en mycket vid definition. Så länge en sammanslutning eller gemenskap är avsedd för religiös verksamhet inom vilken man har någon form av gudstjänst är man ett trossamfund. I denna mening är t.ex. Missionsprovinsen trots att man bara är en ideell förening helt uppenbart ett trossamfund.

Den valfria registreringen utgör en mer kvalificerad form av trossamfund endast i den meningen att man blivit bedömd av Kammarkollegiet såsom uppfyllande kriterierna i 2 §.

Exempel på sammanhang som av Kammarkollegiet blivit accepterade som trossamfund enligt 2 § är bl.a. de romersk-katolska munk- och nunneordnarna som trots sin osjälvständiga ställning till den romersk-katolska kyrkan blivit betraktade som, i lagens mening, olika samfund.

Av kriterierna i 2 § framgår att en mycket stor skara sammanhang kan räknas som egna trossamfund. Exempelvis finns många karitativa ordnar såsom riddarordnar, frimurarorden, tredjeordnar, missionsföreningar, fridsförbund, OAS-rörelsen, aKF, Kyrkliga förbundet, ÖSM, ELM och deras respektive lokalavdelningar som uppfyller kraven i 2 §. De är därmed, i lagens mening, trossamfund och skulle kunna ansöka om registrering.

Likaledes kan man överväga om t.ex. stiftelser som Sankt Ansgar, Sankt Laurentii, Seglora smedja, Gratia Dei, etc. är att betrakta som trossamfund. Vägande skäl för detta finns bl.a. i Kammarkollegiets bedömning av bl.a. de romersk-katolska lokalförsamlingarna vilka alla, trots deras anknytning till sin moderkyrka, blivit registrerade som trossamfund.

Från dessa tre definitioner kan man direkt utesluta den vida definitionen i artikel VII i Augustana. I den bemärkelse som kyrkan beskrivs där ryms en ofantlig mängd sammanhang. Någon reglering av det slag som 17 kap 17 § innehåller hade inte varit nödvändig om man med kyrkor och samfund menat den världsvida kyrkan. Däremot kan det i sammanhanget vara en rimlig motsatsläsning av artikel VII att man i kyrkoordningen avser de relationer som finns mellan de sammanhang som styrs av olika jurisdiktioner; dvs. det Melanchthon kallar ”olika nedärvda människobruk”.

Däremot är trossamfundsdefinitionen i 2 § lagen om trossamfund det närmaste vi kommer definitionen av samfund och kyrka i den aktuella delen av kyrkoordningen.

För att pröva frågan om domkapitlets motsatsläsning är en rimlig läsning måste den prövas mot den praxis och sedvänja som finns i Svenska kyrkan. Detta bör ske med utgångspunkt från den generaliserade definitionen av vilka samfund som omfattas av en sådan läsning.

Praxis från domkapitlet

Så vitt undertecknad vet finns det endast ett fall där 17 kap 17 § kyrkoordningen använts med den läsning som domkapitlet nu ger. Det handlar om missionsprovinsprästen Hans-Åke Holmström som fick sin behörighet indragen då han vid en handfull tillfällen tjänstgjort i Sankt Stefanus koinonia i Stockholm. Utfallet i den processen saknar relevans för Göteborgs stifts domkapitel. Dels eftersom utgången baserades på just samma läsning av stadgandet och dels då det rör sig om ett enskilt fall där andra domkapitel gjort andra tolkningar och formulerat andra rättsliga grunder för disciplinåtgärder eller friande domar mot andra präster. Jämför domkapitlets handläggning av ärendet Block, m.fl.

Svenska kyrkans sedvänja

I Svenska kyrkan finns ett omfattande ekumeniskt samarbete med olika samfund och rörelser. Den innebörd som domkapitlet ger 17 kap 17 § kyrkoordningen innebär bl.a. att det inte går att fira gudstjänst hos pingströrelsen och en rad andra sammanhang. Många är de präster som skulle komma ifråga för disciplinåtgärder då de skulle villkora den kyrkliga sedvänjan.

I jämförelse med exemplet med Missionsprovinsen torde jämförbara fall vara samtliga missionsföreningar, kyrkliga väckelserörelser, ordenssällskap och andra sammanslutningar med gudstjänstfirande verksamhet.

Dessa sammanhang har inte sällan egna institutioner för tillsyn, egna predikanter, egna samfundsledare, i enskilda fall har man dessutom vigselrätt och uppbär stöd från nämnden för statligt stöd till trossamfund.

Vissa exemplifieringar är därvid intressanta.

ELM-BV

Enligt lag om stöd till trossamfund (SFS 1999:932) gäller följande för att kunna få statsbidrag.

3 § Statsbidrag får lämnas endast till ett trossamfund som

1. bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på, och 2. är stabilt och har egen livskraft.

Någon registrering är följaktligen inte nödvändig. Följaktligen genomför man en självständig bedömning enligt 2 § lagen om trossamfund av vilka som är att betrakta som trossamfund. Ett av dessa sammanhang är ELM-BV. ELM-BV är ett trossamfund i lagens mening och således också i kyrkoordningens definition. ELM-BV menar ensidigt att man är en inomkyrklig väckelserörelse. Trots detta har deras gudstjänster kommit att ersätta Svenska kyrkans gudstjänster. Vidare har man kallat egna pastorer i många lokalavdelningar. Åtskilliga svenskkyrkliga präster tjänstgör i ELM-BV vissa avlönade och andra på ideell basis.

Några sanktioner mot präster som tjänstgör inom ELM-BV finns inte och har aldrig kommit ifråga.

SSB och Sankt Ansgar

Såväl SSB som Sankt Ansgar uppfyller kraven för att kunna bli registrerade trossamfund. Sammanslutningarna ingår inte i Svenska kyrkan, såvitt kyrkoordningen och ekumeniska överenskommelser anbelangar. Sammanhangen saknar för närvarande tillsyn av Svenska kyrkan eftersom dessa inte kunnat välja någon ny biskop som visitator för verksamheten. Denna schism är en markering som visar att någon fullständig kyrkogemenskap inte finns med Svenska kyrkan.

Några sanktioner mot dessa samfund finns inte och har aldrig varit tal om.

Laestadianerna

De laestadianska sammanhang som finns i riket är delvis fristående från Svenska kyrkan och reglerade av sina egna ordningar. De uppfyller utan tvekan definitionen av ett trossamfund. I sammanhanget tjänstgör präster enligt gammal sed. Detta trots att man har egna predikanter, egen överinsyn och egen kyrkoordning. Fridsförbunden har å sin sida kritiserat Svenska kyrkan och bl.a. kallat till egen sakramentsförvaltning.

Några sanktioner mot dessa samfund finns inte och har aldrig varit tal om.

Seglora smedja

Seglora smedja utgör en fristående gemenskap som bl.a. bedriver gudstjänster i Seglora kyrka i Stockholm. Föreningen är inte formellt underställd kyrkoordningen och uppfyller kraven i 2 § lag om trossamfund.

Några sanktioner mot samfundet finns inte.

Reträttgårdar/lägergårdar/etc.

Åtskilliga lägergårdar som inte är formellt erkända och inte heller inordnade i kyrkoordningen finns. Dessa bedriver i många fall egen gudstjänstverksamhet.

Några sanktioner mot dessa samfund finns inte och har aldrig varit tal om.

OAS-rörelsen

OAS-rörelsen har egen ledning och bedriver gudstjänstverksamhet vid sidan av Svenska kyrkans formella strukturer. I vissa sammanhang har även egna församlingar bildats för att betjäna lokala grupper.

Några sanktioner mot detta samfund finns inte och har aldrig varit tal om.

Missionsprovinsen

Missionsprovinsen är utan tvekan ett eget samfund. Dess kyrkorättsliga förhållande till Svenska kyrkan är oklart. Sammanhanget har egna präster, biskopar, kyrkoordning, gudstjänster, etc. På samma sätt som ovanstående sammanhang är Missionsprovinsen ett självständigt trossamfund enligt lagens och kyrkoordningens definition.

Däremot har Svenska kyrkan ensidigt uttryckt att Missionsprovinsen inte är en del av Svenska kyrkan. Missionsprovinsen anser sig själv vara ett icketerritoriellt stift i Svenska kyrkans andliga tradition.

Slutsatser

Svenska kyrkans praxis när det gäller den kyrkliga sedvänjan kring prästers möjlighet att tjänstgöra i andra samfund är inte begränsad till 17 kap 17 § kyrkoordningens innehåll. Tvärtom finns det en vid tolerans för att man tjänstgör i andra samfund. Endast när det gäller Missionsprovinsen finns det en avvikande hållning. En hållning som inte heller den är entydig utan pluralistisk med flera olika utgångar i domkapitelsprövningar.

Om man skulle komma till den slutsats som Göteborgs stifts domkapitel har kommit till i sin läsning av 17 kap 17 § kyrkoordningen måste man också varna för tjänstgöring i alla samfund där Svenska kyrkans präster idag tjänstgör eller har ansvar för gudstjänster. Det innebär ett radikalt brott med den rådande uppfattningen om kyrkorättens tolerans för tjänstgöring

utanför Svenska kyrkan. Vidare skulle Lunds stift själva begå brott mot kyrkoordningen genom att de avlönar präster för att fira nattvard i ELM-BV.

Begreppet leda gudstjänst, tjänstgöra och ekumeniska gudstjänster

När det gäller innebörden av begreppet leda gudstjänst och leda kyrklig handling måste detta också kvalificeras. Vad är tjänstgöring i andra samfund och vad är en ekumenisk gudstjänst? Det finns inga uttalanden om dessa begrepp inom ramen för prästens rättigheter. Däremot finns en hel del utsagor om de ekumeniska relationer som man kan ha med andra samfund. Dessa samfund är inte begränsade på det sätt som domkapitlet menar utläsa kan av 17 kap 17 § kyrkoordningen.

Några direkta stadganden kring prästers tjänstgöring i ekumeniska gudstjänster finns inte. Däremot finns naturligtvis en generell förpliktelse till lojalitet mot Svenska kyrkans ordning och lära i all deras prästerliga tjänst. Det torde vara mycket vanligt förekommande att svenskkyrkliga präster håller ekumeniska gudstjänster både inom sina egna församlingar och inom andra församlingar.

Vad som kan accepteras inom ramen för församlingars ekumeniska engagemang är reglerat i kyrkoordningen. Följande gäller för församlingens firande av ekumenisk huvudgudstjänst.

7 § En gudstjänst tillsammans med en församling i ett annat kristet trossamfund får firas som huvudgudstjänst om kyrkorådet medger det. Innan kyrkorådet fattar ett sådant beslut ska det samråda med församlingens präster och kyrkomusiker och inhämta tillstånd från domkapitlet.

Av detta kan det utläsas att ekumeniskt firad gudstjänst är tillåtet. Den kan t.o.m. ersätta huvudgudstjänst om det sker med kyrkorådets och domkapitlets tillstånd. Från detta kan man utläsa att ekumeniska gudstjänster alltid är tillåtna under förutsättning att det inte är huvudgudstjänst. Någon särskild utlysning att den är ekumenisk torde inte behövas såvida det inte är nattvardsgång (se nedan).

20 kap Nattvard

Ekumeniskt nattvardsfirande

6 § Kyrkoherden får bjuda in den som är behörig att leda nattvardsfirandet i något annat kristet trossamfund att biträda vid en nattvardsgudstjänst i församlingen. Innan kyrkoherden gör en sådan inbjudan ska han eller hon samråda med församlingens övriga präster, och kyrkorådet ska ge sitt medgivande.

Biskopen får bjuda in den som är behörig att leda nattvardsfirandet i något annat kristet trossamfund att biträda vid en nattvardsgudstjänst som firas för ett kontrakt eller för stiftet.

7 § En präst i Svenska kyrkan får biträda vid en nattvardsgudstjänst i något annat kristet trossamfund om kyrkoherden i den församling där gudstjänsten ska firas medger det. I gudstjänstordningen ska ingå läsning av instiftelseorden samt utdelande av det välsignade brödet och vinet.

8 § Sådana gudstjänster som avses i 6 och 7 §§ ska vara utlysta såsom ekumeniska.

Några hinder mot ekumeniska gudstjänster finns inte i församlingar eller i församlingsanknutna gudstjänster. Det är t.ex. under alla omständigheter möjligt för en

territorialförsamling att fira gemensam gudstjänst med en församling i Missionsprovinsen. Om nattvardsgång ska firas kan det vara lämpligt att den utlyses som ekumenisk.

Om 17 kap 17 § kyrkoordningen skall ges den innebörd som domkapitlet gett den i den aktuella skrivelsen vore utsagorna i 17 kap 7 § såväl som 20 kap 6-8 §§ kraftigt inskurna i vissa fall t.o.m. innehållslösa. Någon mening med att tillåta att bruket av filioque ska kunna falla bort om det är ekumeniskt nödvändigt finns inte heller. Detta talar med kraft mot den läsning som domkapitlet har gett 17 kap 17 § kyrkoordningen.

Någon anledning att enskilda präster skulle ha mindre utrymme för ekumeniska relationer än vad församlingar har står inte att finna.

Vissa människorättsliga synpunkter

Domkapitlets brev ger uttryck för en vilja att begränsa den grundlagsskyddade mötesfriheten. En sådan bedömning kan vara påkallad mot bakgrund av Svenska kyrkans rätt till religionsfrihet. Här handlar det emellertid om en fråga om avvägningar mellan rättigheter som inte utan vidare kan innebära att Svenska kyrkan äger rätten att inskränka prästers mötesfrihet. Prejudikat finns i den frågan från justitieombudsmannens bedömning av Växjö domkapitels kritik mot en präst med anledning av en insändare i dagspressen. Där konstaterades att man inte hade rätt att inskränka yttrandefriheten för den enskilde prästen. En avvägning mellan enskilda medborgares mötesfrihet och Svenska kyrkans religionsfrihet är på intet sätt entydig. Med viss sannolikhet kan man anta att Svenska kyrkan inte har rätt att inskränka prästers mänskliga rättigheter utan att detta rör sig om uppenbara brott mot prästers vigningslöften vilka skadar prästerskapet och kyrkans anseende. Ett jämförelseobjekt kan vara Stockholms stifts nyligen avgjorda ärende Dnr 12/D10/3511 där frågan var om en person överträtt sina vigningslöften genom att ge uttryck för vissa ståndpunkter gällande omskärelse av barn. Domkapitlet konstaterar i ärendet att Svenska kyrkan är förpliktad att beakta religions- och övertygelsefrihet.

Hur det än förhåller sig med den saken måste sådana bedömningar vara rättssäkra för att uppfylla Europakonventions krav på rättssäkra rättegångar. Svenska kyrkans överklagandenämnd som utgör överprövningsinstans för domkapitlet har fastslagit att artikel 6 i Europakonventionen utgör ett korrektiv för Svenska kyrkans domkapitel (jfr. ÖN 23-2009 och ÖN18-2000). I angränsning till denna rättighet finns också rätten till en verklig rättsprövning och likhet inför lagen. Domkapitlet måste behandla lika fall lika och tillämpa generaliserbara rättsregler gentemot de som kommer under deras prövning.

Slutsatser

Göteborgs stifts domkapitel har gjort en motsatsläsning av ett stadgande om tillåtelse att fira gudstjänst enligt den ordning som gäller i annan kyrka med vilken man har fördjupade ekumeniska relationer. Motsatsläsningen innebär ett förbud mot tjänstgöring i andra samfund.

Motsatsläsningar ska genomföras ytterst försiktigt och ständigt tolkas med utgångspunkt från andra komplementära regler, syftet med stadgandet och praxis.

Läsningen strider mot den uttryckliga tillåtelsen för församlingar och präster att anordna ekumeniska huvudgudstjänster med alla kristna samfund och tillåtelsen för församlingar att,

under alla omständigheter, ha andra gemensamma gudstjänster. Dessa rättsregler blir innehållslösa med den läsning som domkapitlet gör av 17 kap 17 § kyrkoordningen.

Läsningen strider vidare mot syftet med införandet av 17 kap 17 § kyrkoordningen. Syftet var att markera den fördjupade samhörigheten med vissa kyrkor. Inte att avvisa eller förhindra tjänstgöring i andra sammanhang. Läsningen strider följaktligen mot en teleologisk tolkning av kyrkoordningen.

En grundläggande juridisk princip är att alla ska stå lika inför lagen. Följaktligen får man fråga sig om detta är en generaliserbar rättsregel som man tar sin utgångspunkt i? Samma regler måste gälla prästers engagemang i alla sammanhang som liknar Missionsprovinsen och som Svenska kyrkan inte har ekumeniska förbindelser med. Vilka sammanhang är det? En rimlig utgångspunkt kan vara definitionen i lagen om trossamfund av ett icke registrerat trossamfund.

Läsningen strider mot den kyrkliga sedvänjan som finns inom Svenska kyrkan och mot aktuell praxis. Liknande sanktioner riktas inte mot andra sammanhang än Missionsprovinsen.

Har då Svenska kyrkan en sådan strikt tillämpning av var deras präster är aktiva? Svaret är nej. SSB, Laurentiistiftelsen, OAS, Kyrkliga förbundet, Laestadianerna, ELM-BV, Seglora smedja, alla sekulärordnar, CREDO, osv, är alla exempel på sammanhang som uppfyller kriterierna i lagen om trossamfund. Alla sammanhangen har sina egna översyningsmän, vissa av sammanhangen har egna predikoämbeten, vissa uppbär ersättning från staten såsom frikyrkor och vissa har egen vigselrätt.

Här är präster aktiva och leder gudstjänster trots att samfundet inte står under Svenska kyrkans tillsyn.

Mot bakgrund av ovanstående kan det konstateras att domkapitlet, om det skulle följa sin egen tolkning av kyrkoordningen, inte följer överklagandenämndens förpliktelse till att följa Europakonventionens 6 artikel om rätten till en rättvis rättegång.

Mot bakgrund av detta kan det konstateras att biskopens brev ger uttryck för en rättsvidrig tolkning av kyrkoordningen som tillämpar dubbla måttstockar baserat på, för juridiken, främmande avvägningar. Om man vidhåller den praxis som man ger uttryck för i biskopsbrevet måste man tillämpa det lika gentemot alla sammanhang som inte är angivna i 17 kap 17 § kyrkoordningen. Det förefaller vara en omöjlig och rättsstridig tanke.

Inte minst Svenska kyrkans trovärdighet och ett bibehållet förtroende för domkapitelsprövningarna förutsätter att man ger avbön från detta brev och den praxis som man nu försöker skapa.